

Actualiteiten afvalstoffenrecht en de circulaire economie

VMR
praktijkmiddag
20 november 2025

Mr Ron Laan
Advocaat

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

1

Wat is afvalrecht?

Wet- en regelgeving, beleid, richtsnoeren etc. voor
met name de afgifte ('zich ontdoen'), de inzameling,
het vervoeren en de verwerking (nuttige toepassing
of verwijdering) van afvalstoffen

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

1

2

Waarom afvalrecht?

- Afvalstoffen zijn productie- en consumptieresiduen waarvoor met specifieke wetgeving waarborgen geboden moeten worden voor wat ermee gebeurt buiten de reguliere economie/het normale handelsverkeer
- Dit bovenop de wetgeving die ook al voor niet-afvalstoffen geldt, zoals het algemene omgevingsrecht, vervoerswetgeving, verzekeringswetgeving, aansprakelijkheidsrecht, etc.

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

3

Afvalrecht = internationaal

- 80% van het Nederlandse afvalstoffenrecht is internationaal aangestuurd of bepaald !

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

4

2

Wettelijke definitie “afvalstof”

- “Elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen”
- Veel casuïstische jurisprudentie (EU HvJ en nationale rechtspraak)
- Afvalstof-kwalificatie bepalend voor toepasselijkheid afvalwetgeving

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

5

Circulaire economie

- Kringloop van materialen
- Gericht op het voorkomen van afvalstoffen
- Lang bestaande definitie afvalstoffen houdt nog geen rekening met de circulaire economie
- ‘Afvalstof’ in feite buiten de kringloop

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

6

3

Circulaire economie in afvalrecht

- Kaderrichtlijn Afvalstoffen (gewijzigd in 2018)
- Circulaire economie pas sinds 2018 wettelijk verankerd
- Echter: slechts 3 x komt de term circulaire economie voor
- Kaderrichtlijn meer gericht op recyclingmaatschappij
- Gemeenschappelijke interpretatie en toepassing
- Richtsnoeren aangekondigd ter verduidelijking van begrippen als afvalstof, hergebruik, nuttige toepassing en verwijdering, maar ook stedelijk afval en opvulling; maar waar blijven ze?

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

7

Circulaire economie in afvalrecht

- Verouderde definitie afvalstof belemmert de circulaire economie
- Hoe te 'ontsnappen' aan definitie afvalstof?
 - 1) Op basis van de definitie zelf
 - 2) Bijproduct
 - 3) Einde-afvalstatus
 - 4) Voortgezet gebruik

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

8

4

Kaderrichtlijn artikel 5 - bijproduct

- Resultaat van productieproces
- Niet in eerste plaats bedoeld
- Zekerheid gebruik
- Onmiddellijk gebruik als bij normale productie
- Integraal onderdeel van productieproces
- Rechtmatig gebruik

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

9

Kaderrichtlijn artikel 6 – Einde-afval

- Niet langer afvalstof
- Recycling of behandeling voor nuttige toepassing ondergaan
- Bestemd om te worden gebruikt voor specifiek doelen
- Markt/vraag
- Voldoen aan productspecifieke voorschriften
- Grenswaarden verontreinigende stoffen
- Geen ongunstige effecten over het geheel

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

10

5

‘Voortgezet gebruik’

- Handreiking afval of niet-afval
- Geen wettelijke criteria, ‘vangnet’
- Zekerheid dat materiaal wordt gebruikt
- Voorgenomen gebruik is rechtmatig
- Voorgenomen gebruik is vanuit grondstoffenefficiency voldoende hoogwaardig

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

11

Ontsnappen valt niet mee!

- Zelfbeoordeling van de niet-afval status
- Overheid kan afwijkend oordeel hebben
- Risico op handhaving
- Overheid vraagt veel bewijs, bijvoorbeeld ZZS
- Rechtspraak terughoudend

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

12

Landelijk afvalbeheerplan

- LAP 3
- Van Afval naar Grondstof (VANG)
- Recycling als minimumstandaard in Nederland
boven overige nuttige toepassing bij export
- Zeer zorgwekkende stoffen
- Transitie naar circulaire economie

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

13

ZZS in afvalstoffen

- ZZS = zeer zorgwekkende stoffen
- Meldingsplicht ZZS in afvalstoffen/1 juli 2025
- Nog veel discussie en onduidelijkheid voor de
praktische uitvoering
- Leidraad / hulpmiddel voor ontdoeners

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

14

Naar Circulair Materialenplan (CMP)

- Circulaire economie vereist meer dan afvalbeheer
- 2022 Notitie Reikwijdte en Detailniveau (t.b.v. milieu-effectrapportage), zienswijzen en reactie
- 2024 Afronding ontwerp-CMP
- 2025 Inspraak ontwerp-CMP
- 2025 CMP vastgesteld en in werking
- LAP3 verlengd tot 29 december 2025

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

15

Afvalverwerking van wereldwijd naar Europees (1)

- Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA)
- Samenhang met Kaderrichtlijn en afvalbeheerplan
- Groene en oranje lijst
- Nuttige toepassing of verwijdering
- Bijlage VII of kennisgeving

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

16

8

Afvalverwerking van wereldwijd naar Europees (2)

- EVOA herzien op 20 mei 2024 door Verordening (EU) 2024/1157
- Weinig verandering tot mei 2026 (overgangsrecht)
- Daarna verscherpt beleid voor export van (niet gesorteerd en volledig schoon) kunststofafval binnen EU en naar derde landen buiten EU, met verbod niet-OESO-landen
- Kennisgevingsprocedures naar niet-OESO-landen voor afvalstoffen waar nu nog groene-lijstprocedure volstaat

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

17

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, overweging 5.5,
ECLI:NL:GHARL:2018:11244

*“De afvalstoffenregelgeving
wordt in de praktijk
als bijzonder gecompliceerd
ervaren”*

Ron Laan
r.laan@vandiepen.com

r.laan@vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

18

9